

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบวช คือ ขั้นตอนที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตหรือบัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการประกอบการพิจารณาบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้ามาบวชเป็นสมาชิกของสังคมสงฆ์กล่าวคือเป็นภิกษุหรือภิกษุณีในพระพุทธศาสนาโดยทรงกำหนดคุณสมบัติของภิกษุผู้เป็นประธานและองค์ประชุมสงฆ์ไว้อย่างเป็นกิจลักษณะภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจะใช้อภิสัมมุติพิจารณาอย่างรวบรัดโดยลำพังไม่ได้ ประธานและองค์ประชุมดังกล่าวจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและมีความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์จึงจะอนุมัติให้บุคคลนั้น ๆ ผ่านขั้นตอนนี้ได้ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้บุคคลที่มีศรัทธามีความตั้งใจจริงและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้เข้ามาเป็นสมาชิกของสังคมสงฆ์เป็นสำคัญ^๑

ปัจจุบันบุคคลเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุด้วยสาเหตุต่างกันบางคนไม่มีศรัทธาจะบวชแต่ถูกพ่อแม่บังคับให้บวชบ้างเพราะเพื่อนชักชวนบ้างบวชเพื่อเลี้ยงชีพบ้างเมื่อเข้ามาบวชแล้วก็ไม่ได้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและฝึกหัดปฏิบัติประพฤติด้อยละหล่นต่อการละเมิดพระธรรมวินัย^๒ การวางเป้าหมายไม่ถูกต้องแต่พยายามให้การบวชบรรลุเป้าหมายนั้นจึงเป็นสาเหตุแห่งวิกฤติศรัทธาของพระศาสนา

ก่อนเข้าพรรษาอุบลบุตรที่อายุครบบวชคงได้มีโอกาสบวชเป็นพระภิกษุเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยตามประเพณีนิยมหลายท่านลาราชการมาบวชคงไม่ได้รับอนุญาตให้บวชถึง ๓ เดือนก็ยังดีที่มีโอกาสได้บวชขณะบวชเป็นพระมีเวลาน้อยไม่รู้อะไรตรงไหนจึงจะคุ้มค่าที่บวชเรียน บางวัดก็ไม่ได้ใส่ใจให้การฝึกฝนอบรมเท่าที่ควรปล่อยให้ วันเวลาล่วงไปวัน ๆ น่าเสียดายทางหนึ่งที่จะช่วยได้คือหาหนังสือมาอ่านมาศึกษา^๓ การบวชในปัจจุบันจึงไม่เหมือนสมัยก่อนถ้าเป็นข้าราชการจะมีเวลาไม่น้อยหลายเดือนแต่ถ้าทำงานเอกชนก็จะบวชกันไม่ได้มากส่วนใหญ่จะบวชกันได้แค่ ๑๕ วัน เพราะจะทำให้ ตกงานได้นี่เป็นปัญหาของคนรุ่นใหม่

^๑ แสวง อุดมศรี, **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า ๒๙.

^๒ พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา, “บทบาทพระอุปัชฌาย์ต่อการพัฒนาคุณภาพพระนวกะศึกษาเปรียบเทียบพระอุปัชฌาย์เถรวาทและพระอุปัชฌาย์มหานิกายในกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓๖.

^๓ เสถียรพงษ์ วรรณปก, “รื่นรมย์ธรรม”, **มติชนรายวัน**, (ฉบับที่ ๑๐๓๕ : วันอาทิตย์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙), หน้า ๖.

จํานงค์ อติวัฒนสิทธิ์ กล่าวในรายงานการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการบวชของคนไทย” ว่าแต่ละองค์ประกอบของการบวชในสังคมไทยมีปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับพระอุปัชฌาย์พระอุปัชฌาย์ไม่ได้ทำหน้าที่ของความเป็นผู้ให้กำเนิดอย่างสมบูรณ์ส่วนใหญ่เมื่อบวชไปแล้วไม่ทำการสอนพระภิกษุสามเณรที่ตนบวชให้ไม่ดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริงและเมื่อบวชแล้วไม่ได้อยู่กับพระอุปัชฌาย์ของตนผู้บวชอาศัยอยู่คนละวัดกับพระอุปัชฌาย์ของตนพระอุปัชฌาย์ไม่มีความรู้ความสามารถในหลักธรรมพระอุปัชฌาย์มีอายุมากและมีการกิจอย่างอื่นมากเกินไปรวมทั้งขาดการคัดเลือกผู้ขอบวชไม่ได้สืบประวัติผู้ขอบวชก่อนที่จะบวชให้

๒. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนพระอาจารย์ไม่เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนไม่มีความรู้ความสามารถในการสอนมัวเมาในลาภยศสรรเสริญอายุมากขึ้นไปแนะนำสั่งสอนได้เฉพาะในเรื่องทำวัตรสวดมนต์และพิธีกรรมไม่ทำตนให้น่าเคารพกราบไหว้ชอบใช้อำนาจไม่สนับสนุนให้ศึกษาวิชาการสามัญ

๓. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บวชผู้บวชไม่มีความรู้หลักพระศาสนาอย่างถูกต้องเพราะขาดการเอาใจใส่อบรมสั่งสอนจากพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ปรับตัวลำบากเพราะความไม่เคยชินมาก่อนไม่มีเวลาปรนนิบัติรับใช้พระอุปัชฌาย์และอาจารย์ผู้บวชบางคนไม่มีศรัทธามาก่อนบวชแต่จำใจบวชตามใจบิดามารดาหรือต้องการปฏิบัติตามประเพณีนิยมเท่านั้นและผู้บวชจำนวนหนึ่งมีร่างกายไม่แข็งแรงและร่างกายพิการรวมทั้งเป็นคนที่ไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนพระอุปัชฌาย์และอาจารย์รวมทั้งเรื่องอาหารขบฉันไม่พอเพียง

๔. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสี่ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเสนาสนะที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอเสนาสนะชำรุดทรุดโทรมถูกรบกวนจากชาวบ้าน (ตั้งอยู่ติดกับบ้านเรือนของชาวบ้าน) เสนาสนะรกรกมากวัดขาดความเหมาะสมกับการเป็นสถานที่บำเพ็ญสมณธรรมและบางแห่งพบว่าสมภารมุ่งการก่อสร้างเสนาสนะคือโบสถ์วิหาร ฯลฯ จนทำให้พระภิกษุสามเณรเดือดร้อนต้องช่วยทำการก่อสร้างจนไม่มีเวลาศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยและปฏิบัติศาสนธรรม

๕. ปัญหาเกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรที่เป็นสหธรรมิกที่อยู่ในสำนักหรือวัดเดียวกันกับผู้บวช เช่น ปัญหาการประพฤติตัวไม่เหมาะสมปัญหาการถูกล่อลวงปลละละเลยจากพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ปัญหาความเห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^๔

นอกจากปัญหาที่พบระหว่างการบวชแล้วยังพบว่ากระแสเรียกร้องสิทธิการบวชของกลุ่มคนรักร่วมเพศที่ต้องการเข้ามาบวชในพระศาสนาซึ่งตามระเบียบพระธรรมวินัยแล้วคุณสมบัติของผู้ที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบจากพระอุปัชฌาย์และพระคู่สวดซักถามคุณสมบัติอย่างละเอียดถี่ถ้วนโดยเฉพาะตัวผู้บวชเองจะต้องไม่เป็นอกัปปบุคคลคือคนที่ไม่คู่ควร

^๔ จํานงค์ อติวัฒนสิทธิ์, “พฤติกรรมการบวชของคนไทย”, รายงานวิจัย, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์พุทธศาสนศึกษา, ๒๕๓๘), หน้า ๕๗-๖๔.

แก่การอุปสมบทไม่เป็นคนถูกต้องห้ามเด็ดขาด เช่น เป็นคนมีเพศบกพร่อง^๕ ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้า ทรงวางกฎระเบียบสำหรับการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจะมาเป็นพระภิกษุทั้งในด้านร่างกายและจิตใจผิดกับในสมัยปัจจุบันการบวชทำได้ง่ายมากทำให้มีแต่พระที่ขาดคุณสมบัติทั้งด้านกายภาพและจิตภาพจึงมีปัญหามากมายดังที่พบเห็น^๖

นอกจากการมีปัญหาก็อย่างหนึ่งที่พบเห็นคือ บริโณคนิยมใน

ความหมายแรกของบริโณคนิยม หมายถึง ค่านิยมหรือแบบแผนที่ผู้คนส่วนใหญ่บริโณค หรือ เสพสิ่งที่ตนเองไม่ได้ผลิตกลายเป็นผู้บริโณคเต็มตัวนี้คือความหมายของคำว่าผู้บริโณคที่เราได้ยินเวลามีคนพูดถึง ชมรมผู้บริโณคสมาคมผู้บริโณคผู้บริโณคในความหมายนี้คือ ผู้ที่เสพสิ่งที่ตนเอง ไม่ได้ผลิตเป็นความหมายธรรมดาที่ไม่เป็นบวกเป็นลบตัวอย่าง การจัดงานบวชในสังคมไทยนิยมจัดงานฟุ่มเฟือย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากโดยได้ประโยชน์น้อยมาก

ความหมายที่สองของบริโณคนิยม คือ ค่านิยมใฝ่เสพมากกว่าใฝ่ผลิตหรืออยากได้มากกว่าอยากทำบริโณคนิยมในความหมายนี้ชั่งจะไม่ค่อยดีบริโณคนิยมใน

ความหมายที่สามของบริโณคนิยม คือ ค่านิยมที่ใช้เงินเพื่อบรรลุความต้องการแทนที่จะลงมือลงแรงอันนี้สืบเนื่องจากความหมายประการที่สอง คือ อยากได้แต่ไม่ยอมทำวิธีหนึ่งที่ไม่ต้องลงแรงทำก็คือใช้เงินซื้อเอาหรือใช้เงินเป็นทางลัดพูดอีกนัยหนึ่งคือ ขอเป็นผู้บริโณคมากกว่าผู้ผลิต เช่น อยากมีสุขภาพดีแทนที่จะหมั่นออกกำลังกาย กินอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ก็ใช้ทางลัดคือ ซื้อยามากิน หรือนั่งนอนใจว่าเจ็บป่วยเมื่อไหร่ค่อยไปให้หมอจัดการ มีเงินเสียอย่างจะไปกังวลอะไร

ความหมายที่สี่ของบริโณคนิยม คือ ความคิดความเชื่อที่ว่าความสุขอยู่ที่การบริโณคบางคนอาจสงสัยว่า ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาคนก็เชื่อว่าความสุขอยู่ที่การบริโณคทั้งนั้นที่ทำสงครามกันมาหลายพันปีก็เพราะแย่งชิงทรัพย์สมบัติกันฟารโหในอียิปต์หรือจักรพรรดิในจีนเวลาตายก็เอาทรัพย์สมบัติมากมายฝังไว้ในหลุมศพเพราะต้องการเสพสิ่งเหล่านี้ต่อในสวรรค์หรือในชาติหน้าอันนี้ก็จริงอยู่ แต่ความสุขแบบบริโณคนิยมมันลึกกว่านั้นไม่ได้หมายถึงความสุขทางกายหรือทางประสาทสัมผัสทั้งห้าเท่านั้นตรงนี้ คือจุดต่างระหว่างบริโณคนิยมกับวัตถุนิยมจากตัวอย่างของวิกฤติการณ์การบวชในพระพุทธศาสนาข้างต้นนั้นพอเป็นดัชนีบ่งชี้ว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งกำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันและกระแสแนวความคิดต่อการบวชที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปได้ส่งผลให้การบวชในสังคมไทยประสบกับภาวะวิกฤติต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยอดีตซึ่งวิกฤติการณ์ดังกล่าวได้ บั่นทอนความเชื่อมั่นเรื่องการบวชในประเทศไทยว่าการบวชนั้นยังเป็นการทำให้ชีวิตเจริญด้วยคุณธรรมหรือเป็นผู้ฝึกฝนพัฒนาตนเองมาน้อยเพียงใด

^๕ ส. ธรรมภักดี, **ประเพณีไทยฉบับพระมหาราชครู**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ลูก ส. ธรรมภักดี, ๒๕๑๑), หน้า ๗๔.

^๖ พัน ดอกบัว, **พระพุทธศาสนากับคนไทย**, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๔๒), หน้า ๒๗๑.

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะชี้ให้พุทธบริษัทได้เข้าใจความหมาย ความสำคัญของการบวชรวมทั้งปัญหาและสาเหตุการประพฤติดีชั่วประพฤติชั่วประสงค์ของการบวชที่ปรากฏ ตามสื่อมวลชนต่าง ๆ ของสังคมไทยและวิกฤติการณ์การบวชที่ผิดวัตถุประสงค์ในปัจจุบันว่าแท้ที่จริง แล้วเกิดจากสาเหตุอะไรและจะมีทางออกต่อปัญหาดังกล่าวอย่างไรเพื่อที่จะทำให้พุทธบริษัทได้ มองเห็นถึงคุณประโยชน์ของการบวชในสังคมไทยมากยิ่งขึ้นจึงศึกษาวิเคราะห์เรื่องนี้อย่างเป็น รูปธรรมเพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่จะลดความมัวหมองและเรียกศรัทธาในการบวชตามหลัก พระพุทธศาสนาที่ถูกต้องกลับคืนมาสู่สังคมชาวไทยในอันที่จะช่วยส่งเสริมบทบาทและสถานะการบวช ให้พัฒนาไปในทางที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประเพณีการบวชในสังคมไทย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาผลกระทบประเพณีการบวชในสังคมไทย
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวคิดบริโภคนิยมประเพณีการบวชในสังคมไทย

๑.๓ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บริโภคนิยม หมายถึง นิยมการบริโภค วัฒนธรรมที่เน้นวัตถุนิยม การเชื่อว่าหากเรามีสิ่ง นั้นสิ่งนี้แล้วเราจะมีความสุขเชื่อว่ายิ่งซื้อ มากยิ่งมีความสุขมากยิ่งจับจ่ายมากยิ่งมีความสุขมาก

พฤติกรรมบริโภคนิยม หมายถึง เป็นพฤติกรรมแบบหนึ่งที่นิยมการบริโภคเกินความ จำเป็นและก่อให้เกิดผลกระทบทั้งกับตัวเองและผู้อื่นคิดแต่เพียงว่าตัวเองได้สนองความต้องการเพียง ครั้งคราวเท่านั้นหรือการซื้อสินค้าตามกระแสนิยม

การบวช หมายถึง ถือเพศเป็นภิกษุสามเณรหรือนักพรตอื่น ๆ การฝึกฝนหรือการพัฒนา ตนอย่างเข้มข้นด้วยการนำพาตนให้พ้นไปจากภาวะของความเป็นฆราวาสดำเนินชีวิตที่ทวนกระแส ของกิเลสพร้อมกันนั้นก็มี การฝึกฝนอบรมตนเองทางกายวาจาและใจให้สูงขึ้นไปถึงภาวะของความ พ้นทุกข์

บรรพชา หมายถึง การบวชเป็นสามเณร

อุปสมบท หมายถึง บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา

๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยพบว่ายังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ ศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมกับการอุปสมบทในสังคมไทยปัจจุบันโดยตรงมีเพียงเอกสารงานวิจัยที่ มีเนื้อหาสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดขอบเขตกรอบความคิดในการ ศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยจึงนำมาประมวลกล่าวดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา ได้ศึกษาประวัติพระอุปัชฌาย์ในสมัยพุทธกาลพบว่า ตลอดระยะเวลาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจการศึกษาของคณะสงฆ์เกิดขึ้นและพัฒนาการมาตามลำดับเพื่อประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาการรับบุคคลเข้าบวชเพื่อฝึกฝนตามหลักการพระพุทธศาสนาต้องอาศัยบุคคลผู้นำเข้าสู่หมู่สงฆ์ฝึกสอนดูแลและให้การศึกษาอบรมปฏิบัติตนจนได้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาการเผยแผ่จึงจะสำเร็จประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ คือพระอุปัชฌาย์ดังนั้นพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญแก่การคัดเลือกพระอุปัชฌาย์มากสังเกตได้จากที่ทรงบัญญัติของพระอุปัชฌาย์อย่างรัดกุมตั้งแต่เป็นพระอรหันต์ถึงกัลยาณปุณฺณที่เดียว^๗

๑.๔.๒ วิโรจน์ พรหมสุด ได้ศึกษาเรื่อง “การบวชกระบวนการขัดเกลาเพื่อความเป็นศาสนทายาทคุณภาพ” พบว่าการบวชหรือกระบวนการอุปสมบทเป็นการบำเพ็ญพรตในพระพุทธศาสนาซึ่งชาวพุทธถือว่าได้บุญมากแต่วิธีการบวชนั้นค่อยเปลี่ยนมาโดยลำดับตั้งแต่พระบรมศาสดายังทรงพระชนม์อยู่เมื่อแรกตรัสรู้ยังมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาน้อยพระพุทธองค์ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์เองพิธีบวชยังไม่มีพิธีการอะไรมากทำง่าย ๆ แล้วก็ค่อยเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ^๘

๑.๔.๓ พระมหาหรรษา นิธิบุญการ ได้ศึกษาเรื่อง “วิกฤตพุทธศาสนา : ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย (๒๕๒๓-๒๕๔๓)” พบว่าสามเณรเป็นนักบวชที่ได้ผ่านกระบวนกรของการบรรพชาเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ที่สำคัญคือสืบต่อและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา เพราะสามเณรมีสถานะเป็นผู้รับการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์สามเณรจึงเป็นเหล้ากอของสมณะซึ่งหมายถึงเหล้ากอของบุคคลผู้เพียบพร้อมไปด้วยองค์ความรู้ที่ประสานคล้องกับพฤติกรรมของตนทั้งการคิดการพูดและการกระทำ อันจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการทำหน้าที่เป็น ศาสนทายาทที่สำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยาวนานต่อไป^๙

๑.๔.๔ จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการบวชของคนไทย” จากการศึกษาปัญหาเรื่องที่เกี่ยวข้องในระหว่างการบวชพบว่าพระอุปัชฌาย์ไม่ได้ทำหน้าที่ของความเป็นผู้ให้กำเนิดทางธรรมอย่างสมบูรณ์กล่าวคือ อุปัชฌาย์ส่วนใหญ่เมื่อบวชแล้วไม่ได้ทำการสอนพระภิกษุสามเณรที่ตนบวชให้ไม่ดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริงและพบว่าหลังจากที่บวชแล้วผู้บวชไม่ได้อยู่กับพระอุปัชฌาย์แต่อาศัยอยู่คนละวัดกับอุปัชฌาย์ของตนส่วนเรื่องการอบรมสั่งสอนพบว่าพระอุปัชฌาย์ไม่มีความรู้ความสามารถในการสั่งสอนหลักธรรมเนื่องจากอายุมากเกินไปและมีภารกิจอื่น ๆ

^๗ พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา, “บทบาทพระอุปัชฌาย์ต่อการพัฒนาคุณภาพพระภิกษุสามเณรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทพระอุปัชฌาย์เถรวาทและอุปัชฌาย์มหานิกายในกรุงเทพมหานคร”, หน้า ๑๖.

^๘ วิโรจน์ พรหมสุด, “การบวช : กระบวนกรขัดเกลาความเป็นศาสนทายาทคุณภาพ”, **วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๘.

^๙ พระมหาหรรษา นิธิบุญการ, “วิกฤตพุทธศาสนา : ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย (๒๕๒๓-๒๕๔๓)”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาพระพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒๖.

มากเกินไปรวมทั้งขาดการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาบวชในขณะที่พระภิกษุที่ทำหน้าที่สั่งสอนพระภิกษุสามเณรนั้นมีปัญหาคล้ายกันกับอุปัชฌาย์คือ พระอาจารย์ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ให้การอบรมสั่งสอนไม่มีความรู้ความสามารถในการสั่งสอนแนะนำได้เฉพาะเรื่องทำวัตรสวดมนต์และพิธีกรรม^{๑๐}

๑.๔.๕ พุทธทาสภิกขุ ได้ศึกษา การบวชเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาทั้งนี้ เพราะการที่พระพุทธศาสนายังดำรงอยู่ได้ トラบจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็ด้วยมีพระภิกษุสงฆ์ผู้ออกบวชศึกษาพระธรรมวินัย และหลักธรรมคำสั่งสอนต่าง ๆ ของพระพุทธองค์สืบต่อกันมาเรื่อย ๆ เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดอายุของพระศาสนา และเป็นผู้เผยแผ่พระศาสนาให้เจริญกว้างไกลยิ่งขึ้น และท่านก็ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการบวชที่แตกต่างกัน ดังนี้

บวชหลบบวชลี้	บวชหนีสงสาร
บวชผลาญข้าวสุก	บวชสนุกหาบาป
บวชคาบเหล็กแดง	บวชแต่งแผ่นดิน
บวชกินของร้อน	บวชนอนในไฟ
บวชไม่หน่ายหนีโลก	บวชนั่งโงกงมแก ^{๑๑}

๑.๔.๖ พระโศภณคณาภรณ์ (เจริญ สุวฑฺฒโน) ได้ศึกษาความสำคัญของการอุปสมบทไว้ว่า “การบวช เป็นโอกาส คือช่องให้ได้บำเพ็ญบุญกุศลอย่างสูง เพื่อบรรลู่ ถึงความบริสุทธิ์ สุข ความสงบอย่างประณีต เมื่อยังไม่ได้บวช ไม่มีโอกาสที่จะประพฤติ บุญกุศล เช่นนั้นได้ เพราะยังพัวพันอยู่ด้วยการบ้านเรือน บุตรภริยา การงานต่าง ๆ จะประพฤติได้ก็แต่บุญกุศลอย่างของผู้ครองเรือน ผู้ที่ประสงค์บุญกุศลที่สูงขึ้นไป จึงได้ออกจากบ้านเรือน ทำตนเป็นอนาคาริกะ แปลว่า ผู้ไม่มีเรือนประพฤติดนเป็นผู้มีก้น้อย สันโดษ กินอยู่อย่างง่าย ๆ กล่าวสั้น ๆ ว่าบวชนั่นเอง”^{๑๒}

๑.๔.๗ ประพัฒน์ ตริณรงค์ ได้ศึกษา “การบวชเป็นภาระสำคัญที่จะต้องปฏิบัติ เพราะเป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นว่าชีวิตกำลังดำเนินเข้าสู่ภาวะของความเป็นผู้ใหญ่แล้ว และเป็นช่วงระยะเวลาที่ลูกผู้ชายจะได้ทดแทนบุญคุณพ่อแม่ที่เป็นพุทธศาสนิกชน”^{๑๓}

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่างานวิจัยข้างต้นได้กล่าวถึงเฉพาะสาเหตุของปัญหาเรื่องการบวชในพระพุทธศาสนาตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอทางออกของปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบวชในสังคมไทยให้ถูกต้องสืบต่อไป

^{๑๐} จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, “พฤติกรรมกรรมการบวชของคนไทย”, บทความย่อ.

^{๑๑} พุทธทาสภิกขุ, คำสอนผู้บวช ภาค ๑, (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๑๒} พระโศภณคณาภรณ์ (เจริญ สุวฑฺฒโน ป.๙), การบวช, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า ๔-๕.

^{๑๓} ประพัฒน์ ตริณรงค์, พิธีต่างๆ และพุทธาภิเษก, (กรุงเทพมหานคร : เอเชียการพิมพ์, ๒๕๑๓), หน้า ๑๗๐.

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านเอกสารผู้วิจัยใช้หลักฐานข้อมูลในพระไตรปิฎกอรรถกถาฎีกาส่วนรายละเอียดของงานวิจัยได้เก็บรวบรวมจากตำราและเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเถรวาทตามนัยและกรอบของการวิจัยเพื่อให้ได้เนื้อความสมบูรณ์ที่สุด

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหาผู้วิจัยจะจงเลือกเฉพาะประเด็นเนื้อหาต่อไปนี้ (๑) ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาแรงจูงใจของคนที่มาบวช (ผู้บวช) (๒) ปัญหาเกี่ยวกับการกลั่นกรองคนเข้ามาบวช (อุปัชฌาย์) (๓) ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาอบรมหลังการบวช (อาจารย์) เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ๓ ประเด็นนี้เพราะเป็นเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของพุทธบริษัทและเป็นเนื้อหาที่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องการบวช

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้คือ

๑.๖.๑ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือคัมภีร์พระไตรปิฎกและจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) อรรถกถาฎีกาพร้อมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๒ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างโดยสัมภาษณ์พระอุปัชฌาย์ ๗ รูปพระอาจารย์สอน ๖ รูปภิกษุผู้บวชระยะสั้น ๑๑ รูปผู้บวชระยะยาวเพื่อโอกาสในการศึกษา ๕ รูปผู้บวชระยะยาวเพื่อต้องการหลุดพ้น ๖ รูปผู้ทรงคุณวุฒิ ๑ ท่านและอื่น ๆ ๒ ท่านรวม ๓๘ รูป/คนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเสริมและเป็นส่วนประกอบงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๑.๖.๓ เก็บรวบรวมและนำข้อมูลที่ได้ทั้งจากภาคเอกสารและภาคสนามมาสังเคราะห์สรุปผลและนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบวชในสังคมไทยเพื่อความถูกต้องและสอดคล้องกับพระธรรมวินัยสืบต่อไป

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงประเพณีการบวชในสังคมไทย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางผลกระทบประเพณีการบวชในสังคมไทย

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวคิดบริโภคนิยมประเพณีการบวชในสังคมไทย